

Tylintis dievas ir karo laivai

Tylos dievo Vydaro, skandinavų garbinto dėl milžiniškos jėgos, vardu pavadintas laivas balandžio 7 d. atplaukė į Klaipėdą ir prisišvartavo kruizinių ir karo laivų krantinėje. Lietuvos karinių jūrų pajėgų įsigytas vadovavimo ir aprūpinimo laivas N42 „Vidar“ buvo naudojamas Norvegijos karališkosiose karinėse jūrų pajėgose ir buvo priskirtas NATO išminavimo eskadrai. Lietuvos karinėse jūrų pajėgose jis pakeis aprūpinimo laivą A41 „Vėtra“. Laivo įgulą – 28 jūreivius, vadovaujamus „Vėtros“ vado kapitono leitenanto Andriaus Širvio – krantinėje pasitiko Karinių jūrų pajėgų kariai. Vadovauti naujam laivui, kuris dar neturi lietuviško pavadinimo, paskirtas būtent kpt. ltn. A. Širvys,

tačiau jis ir visą į naująjį laivą persikėlusią „Vėtros“ įgulą kartu su šauktiniais, matyt, galėtume vadinti naujakuriais. Laivo įsigijimo sutartis pasirašyta kovo mėn. pradžioje, o jau birželį kartu su kitais BALTRON priešmininės kovos eskadros laivais „Vidar“ dalyvaus pratybose Vokietijoje. Šiek tiek vėliau, po liepos 4 dieną numatytų krikštynų įgijęs lietuvišką vardą, laivas pradės naują Lietuvos karinių oro pajėgų tarptautinio bendradarbiavimo etapą – nuolatinį dalyvavimą NATO minų paieškos ir nukenksminimo laivų junginyje SNMCMG1. Į šį junginį kartu su kitais dviem KJP minų paieškos ir nukenksminimo laivais M51 „Kursis“ ir M52 „Sūduvis“ naujasis laivas, beje, tos pačios klasės kaip ir latvių „Virsaitis“, išvyks spalio 1 d.

Mitai, faktai...

Vydaras – skandinavų mitologijoje vyriausiuoju dievu laikomo Odino ir milžinės Gridos sūnus, vienas iš nedaugelio, kuriems lemta pergyventi pasaulio žlugimą (ragnaroką). Žygnių pranašauta, kad Vydarui lemta atkeršyti už tėvo mirtį: po to, kai vilkas Fenris surija Odiną, į kovą su juo stoja Vydaras. Jis koją primina prie žemės vilko apatinį žandikaulį ir, abiem rankom sugriebęs viršutinį, perplėšia žvėrį pusiau. Po ragnaroko (dievų ir viso pasaulio žuvimo po paskutinio dievų mūšio su chtoninėmis pabaisomis) Vydarui lemta gyventi atnaujintame pasaulyje.

Laivas „Vidar“ tarnybą Norvegijos karinėse jūrų pajėgose pradėjo 1977 metais. Jis buvo pastatytas Bergene, „Mjellems and Karlsen“ laivų statybos įmonėje. Laivas buvo pritaikytas minavimo darbams, nors galėjo vykdyti ir kitas užduotis. 1998 m. pabaigoje „Vidar“ iš pagrindų suremontuotas ir pritaikytas atlikti aprūpinimo ir vadovavimo laivo funkcijas. Dabar jis gali gabenti didelį kiekį vandens, kuro, maisto ir kitų krovinių. Laivas ginkluotas dviem Bofors tipo 40 mm patrankomis. Jos gali iššauti iki 300 šūvių per minutę ir pataikyti į taikinį, esantį už 7 km. „Vidar“ yra 64,8 metro ilgio, 12 metrų pločio, pakrauto vandens talpa – 1673 tonų, grimzlė – 4 metrai, tai padeda sudėtingomis oro sąlygomis. Laivas turi du 4200 arklio jėgų „Wichmann“ 7AX dyzelinius variklius (3,1 MW), du sraigtus, pagalbinį 425 A.J. variklį (312 kW) ir švartavimosi sraigatą. Maksimalus laivo greitis – 15 mazgų (apie 26 km/val.). Prieš Lietuvai jį įsigyjant „Vidar“ beveik metus nebuvo naudojamas. Nors už pirkinį Krašto apsaugos ministerija norvegams įsipareigojo sumokėti 2,2 mln. litų, Lietuvos KJP vado flotilės admiralo Kęstučio Macijausko nuomone, kurią jis išsakė balandžio 11 d. vykusiame laivo pristaty-

me žurnalistas, tai – labai maža suma, mat tokio laivo, kurio, kaip ir kitų karinių laivų, suprantama, niekas laisvai nepardavinėja, rinkos kaina galėjo būti penkis kartus didesnė.

... ir keistos sąsajos

Žodžiu, metus ilsėjęs pagonių dievas repatrijavo ir bus krikštijamas. Ar tai prilygsta žynės pranašautam ragnarokui ir ką Vydaras

Ankstesnis Lietuvai parduoto laivo „HNoMS Vidar“ borto numeris N-52 buvo pakeistas iškėlus laive Lietuvos KJP vėliavą. Latvijai 2003 m. padovano-tas tos pačios klasės laivas N-53 „HNoMS Vale“ – dabar jau „Virsaitis“.

veiks patekęs į atnaujintą Lietuvos KJP pasaulį? Pirmieji ženklai nieko gera nežada. Ar tik ne naujos dievybės pakerėtas savaitinius tylos įžadus davė KJP vado padėjėjas viešiesiems ryšiams – nuo pat susitikimo su žurnalistais iki Velykų į „Kario“ klausimus net ir primygtinai raginamas atkakliai neatsakinėjo. Tikino likęs vienas, esąs užimtas, o po švenčių į redakciją elektroniniu paštu atsiųstame laiške jo atsakymų buvo triskart mažiau negu pateiktų klausimų. Nebūtų apmaudu, jei tylėtų šiaip koks jūrininkas, – gal žmogui žurnalisto intonacijos nepatiko, gal sveikatos nėra ar išvis kalbėti nesinori, bet šiuo atveju barjero funkciją atliko pareigūnas, atsakingas už viešuosius ryšius, kurio tarpininkavimo reikia norint pasikalbėti, pavyzdžiui, su naujojo laivo kapitonu. Tokiu atveju gal tikslinga būtų pakeisti pareigybės pavadinimą. Tarkime, būtų specialistas viešųjų ryšių užkardai – ir niekas nesikabinėtų. Net profesinių įgūdžių

pakaktų – argi dieną pagalvojus sunku redakcijai išsiųsti kad ir tokio turinio atsakymą: „Gerbiamasis, siųskite prašymą KJP vado vardu. Jūs būsite informuoti apie Jo sprendimą“?

Laivo paskirtis

Pasak oficialaus pranešimo, „Vidar“ gali atlikti aprūpinimo ir štabo laivo funkcijas. Jis, pavyzdžiui, prireikus gali nugabenti įvairius krovininius tarptautinėse operacijose dalyvaujantiems lietuvių kariams. Jo vadovujamam laivų junginiui išvykus į didesnes pratybas toliau nuo namų, kiti laivai gali priplaukti ir negrįždami į uostą pasipildyti vandens, kuro, maisto ar kitas atsargas. Taipiau naudojamas kuras ir nereikia gaišti laiko. O svarbiausia – laivas pritaikytas vadovauti minų paieškos ir nukenksminimo laivų junginiui, gali koordinuoti konkrečioje operacijoje dalyvaujančių laivų veiksmus, turi šiai užduočiai reikalingą įrangą. Ligi šiol štabo laivo vaidmuo buvo patikėtas sovietmečiu mokslo reikmėms statytam laivui „Vėtra“, kurį dabar numatoma parduoti ar tuo tikslu atiduoti Valstybės turto fondui.

Naujojo laivo įgulą sudarys 50 žmonių, 28 iš jų, prieš laivą atplukdant į Klaipėdą, mokėsi Norvegijoje. Lietuvos karinės jūrų pajėgos ne

be pagrindo didžiuojasi įsigijusios laivą „Vidar“. Šiuo metu tai pats didžiausias ir moderniausias laivas flotilėje. Nors KJP vadas flotilės admiras K. Macijauskas tvirtina, kad Lietuvos karo laivynas yra visiškai sukomplektuotas, tam tikro netikrumo esama: juk „Vėtra“ – ne vienintelis Lietuvos karo laivas, kurį teks parduoti. Šiek tiek anksčiau pranešta apie planus naujesniais vakarietiškais laivais pakeisti abi kovinio laivų diviziono fregatas – „Žemaitį“ ir „Aukštaitį“.

Laivynas

Jei jau prabilome apie Lietuvos karo laivyną, metas glaustai apžvelgti visą ligi šiol užgyventą „ūkį“. Flotilė, neskaitant į ankstyvą poilsį išleistos „Vėtros“, turi 12 laivų. Pagal paskirtį jie sudaro tris divizionus – Kovinių laivų, Mininių laivų, Patrulinių laivų ir Katerių grandį. Kaip minėta, Kovinių laivų divizionui (KLD) priklauso fregatos F-11 „Žemaitis“ ir F-12 „Aukštaitis“. Diviziono paskirtis – kova su priešo antvandeniniais, oro ir povandeniniais taikiniais, uosto ir pakrančių apsauga, teritorinės jūros ir išskirtinės ekonominės zonos patruliavimas.

1999 m. įkurtas Mininių laivų divizionas (MLD). Iš pradžių jį sudarė minų medžiotojas M52 „Sūduvis“ ir aprūpinimo laivas A41 „Vėtra“. Maždaug po mėnesio iš Vokietijos buvo gautas „Lindau“ klasės pirmasis minų medžiotojas M52 „Sūduvis“. 2001 m. divizioną papildė kitas tos pačios klasės minų medžiotojas M51 „Kuršis“. Šiuo metu Mininių laivų divizioną ir sudaro du minų medžiotojai bei naujai įsigytas laivas „Vidar“. Laivai ginkluoti patrankomis Bofors L 70 (40 mm), kulkosvaidžiais, radioelektroninės kovos priemonėmis, minų su-

naikinimo užtaisais, minų paieškos sonarais ir tam skirtais povandeniniais robotais.

Patrulinių laivų divizionas įkurtas 1999 metų gegužę. Pirmąjį šio diviziono „Storm“ klasės laivą P31 „Dzūkas“ 1995 m. Lietuvai padovanojo Norvegija. Kiti du šio diviziono laivai buvo perduoti Lietuvos karinėms jūrų pajėgoms 2001 metais. Dabar divizioną sudaro trys vieno tipo laivai P31 „Dzūkas“, P32 „Sėlis“ ir P33 „Skalvis“.

Katerių grandį pradėta kurti jau pirmosiomis Karinio jūrų laivyno egzistavimo dienomis. 1992 m. vasario mėnesį Pakrančių apsaugos rinkinei buvo perduoti keli kateriai. Tų pačių metų vasarį pirmąjį budėjimą Klaipėdos uosto akvatorijoje pradėjo kateris „Vytis-1“. 1992 m. iš Lietuvos hidrometeorologijos centro buvo gautas kateris „Vilnelė“, kuris vėliau gavo borto numerį „H21“. 2000 m. iš Švedijos buvo gautas karo laivyno uosto vilkikas „Atlas“. Lietuvos karinėse jūrų pajėgose jam buvo priskirtas borto numeris „H22“. Šiuo metu katerių grandį sudaro trys kateriai: H21, H22 ir H23.

Parengė Kazys Jonušas

KJP archyvo nuotraukos